

NSR RIIKKASTIVRRA INSTRUKSA

Instruvssa ulbmil lea čilget Norgga Sámiid Riikkasearvvi riikkastivrra (NSR) barggu, áššemeannudeami ja eará.

Riikkastivrra instruvssas leat golbma oasi;

- **dábálaš oassi organisašuvnna birra,**
- **riikkastivrra instruksa ja**
- **eará mearrádusat**

SISDOALLU:

1	ORGANISAŠUVNNA BIRRA	3
1.1	Láhkavuodđu ja eará	3
1.2	Njuolggadusat ja eará	3
1.3	Giella	3
1.4	Organisašuvdnasstruktuvra ja ruhtadeapmi.....	4
1.5	Báikkálaš searvvit.....	5
1.6	Čállingoddi	6
1.6.1	Čállingotti bargit.....	7
1.6.2	Kantuvrrat ja reaiddut	7
1.7	Rehketdoallu ja rehkedoallodárkkisteapmi ja eará	8
1.7.1	Bušeahhtabargu	8
1.7.2	Mátkeregulatiiva	9
1.7.3	Vuolláičállin ja prokura	9
1.8	Arkiiva	9
1.9	NSR neahttasiiddut.....	10
1.10	Samenet.....	11
2	NSR RIIKKASTIVRRA ja BARGOLÁVDEGOTTI STIVRENINSTRUKSA	12
2.1	Riikkastivrra lahtut	12
2.1.1	Lahtuid válljen.....	12
2.1.2	Heaitin.....	12
2.1.3	Lassiválggat	12
2.2	Riikkastivrra bargu ja áššemeannudeapmi.....	12
2.2.1	Riikkastivrra barggut	12
2.2.2	Bargolávdegotti barggut	14
2.2.3	Jodiheaddji barggut.....	15
2.3	Riikkastivrra áššemeannudeapmi	15
2.4	Čoahkkinplána ja stivračoahkkimiid gohččun	16
2.5	Mearridanváldi.....	17
2.6	Stivralahtu bealalašvuolta	17
2.7	Dábálaš eanetlogugáibadus.....	17
2.8	Mearrádusšlájat	17
2.9	Beavdegirji	17
2.10	Stivrra dokumeanttat.....	18
2.11	Dieđut riikkastivrra barggu birra	19
3	EARÁ MEARRÁDUSAT.....	20
3.1	Buhtádusovddasvástádus	20
3.2	Ođđa stivralahtut ja eará	20
3.3	Mearrádus ja rievdan.....	20

1 ORGANISAŠUVNNA BIRRA

1.1 Láhavuodđu ja eará

Norgga Sámiid Riikasearvi (NSR) lea Brønnøysundregistariin sierra juridihkalaš ovttadat mas lea org nr. 971 481 463. NSR lea eaktodáhtolaš organisašuvdna man organisašuvdnamálla ii stivre sierranas láhka. **Bargoaddin** gal ferte NSR čuovvut daid lágaid ja njuolggadusaid mat gustojit Norgga bargomárkanis. Deháleamos lágat leat **bargobirasláhka** ja **vearromáksinláhka**. Maiddái **geatnegahtton pensuvnnaid láhka** gusto.

NSR oážžu stáhtalaš doaibmadoarjaga Sámedikkis, ja soames háve prošeaktadoarjaga. Danne galgá NSR čuovvut **Sámedikki doarjjanjuolggadusaid** ja Stuoradikki **juolludan-njuolggadusaid**. Oanehaččat daddjon geatnegahtá dat geavahit doarjaga daidda ulbmiliidda maidda doarjja lea juolluduvvon, geatnegahtá fievrridit rehkedoalu ja geavahit dohkkehuvvon rehkedoalodárkkisteaddji. NSR doahtala dáid njuolggadusaid.

NSR báikkálaš searvvit leat **SOL Sámi oahppolávdegotti** miellahtut. SOL doaibma lea organiserejuvvon sierra juridihkalaš ovttadahkan (org nr. 971 492 651). Doaibma lea vuodustuvvon **Ollesolbmooahpahusa láchkii**.

1.2 Njuolggadusat ja eará

NSR doaibma lea dálá gustojeaddji **njuolggadusaid** mielde. Dasa lassin leat **báikkálaš servviin** sierra njuolggadusat, **SOL Sámi oahppolávdegottis** leat sierra njuolggadusat ja NSR **sámediggejoavkkus** leat sierra njuolggadusat.

NSR cegge listtuid sámediggeválggaide juohke njealját jagi. NSR lea mearridan sierra **njuolggadusaid listobargguide**. Listobarggut galget maid čuovvut **Sámedikki válganjuolggadusaid**.

1.3 Giella

NSR váldogiella er sámegiella. Čoahkkingohččumat ja čoahkkingirjijt galget leat sámegillii ja dárogillii dárbbu mielde. Reivvet NSRii vástiduvvojit seammá gillii go reive lea. Válgaprográmma, neahttsiiddut ja eará NSR-dieđut galget leat sihke sámegillii ja dárogillii. Sámegiella lea davvi-, julev- ja lullisámegiella.

1.4 Organisašuvdnasstruktuvra ja ruhtadeapmi

NSR Norgga Sámiid Riikkasearvi lea, nu go namma čilge, **lihttu** mas leat eaktodáhtolaš, báikkálaš searvvit/ovttastahttimat. NSR oažžu doarjaga Sámedikkis sámi váldoorganisašuvdnan.

Organisašuvnna bajimus válde lea jahkásaš **riikkačoahkkin**. Riikkačoahkkimii sáddejit báikkálaš searvvit vassis meari áirasiid njuolggadusaid olis. Riikkačoahkkin vällje **riikkastivrra, SOL-stivrra, nuoraidlávdegotti ja válgalávdegotti**.

Riikkastivrras leat jodiheaddji, organisatuvrralaš nubbejodiheaddji, politihkalaš nubbejodiheaddji ja golbma riikkačoahkkinválljejuvnon stivralahtu. Riikkastivrras leat maid sámediggejoavkku jodiheaddji (dahje eará nammaduvvon olmmoš), nuoraidlávdegotti jodiheaddji ja sámediggepresideanta (go son lea NSR olmmoš). SOL-stivrras ii leat fásta áirras riikkastivrras. Riikkastivrra doaibma ii leat čilgejuvnon eará njuolggadusain. Riikkastivra lea mearridan **stivrainstruvssa** mii gusto gitta dassáži go riikkačoahkkin mearrida eará.

Riikkastivra jodiha lihtu riikkačoahkkimiid gaskkas, ja lea organisašuvnna **čadaheaddji orgána**, earret oahppodoaimmain mat leat SOL-stivrra vuollásaš doaimmat. SOL oažžu stáhtadoarjaga ollesolbmooahpahuslága njuolggadusaid olis.

Nuoraidlávdegoddi jodiha NSR **nuoraiddoaimmaid** riikkačoahkkimiid gaskkas. Nuoraidlávdegotti doaibma ii leat sierra juridihkalaš ovttadat, muhto geavaha NSR organisašuvdnanummara. NSR oažžu doaibmadoarjaga Mánáid- ja dásseárvodepartemeanttas nuoraiddoaimmaide sierra njuolggadusaid olis.

NSR **válgalávdegoddi** evttoha buot válggaid riikkačoahkkimii.

Go NSR cegge listtuid Sámediggái, de lea riikkastivra guovddáš **válgastivra**, ja báikkálaš servviin leat **válgastivrrat** buot 13 válgabiriin. Ovddasvástádus ja barggut čilgejuvvojit NSR njuolggadusain.

Jodiheaddji ja guokte nubbejodiheaddji leat NSR **bargolávdegoddi** (BL). BL jodiha organisašuvnna riikkastivrra čoahkkimiid gaskkas. BL sáhtta **fápmuduvvot** mearridit riikkastivrra ovddas ja ráhkada riikkastivrii evttohusaid mángga áššis.

Jodiheaddji gohčču riikkastivračoahkkimii ja jodiha čoahkkimiid. Jos jodiheaddji lea eret, de jodiha **organisatuvrralaš nubbejodiheaddji** čoahkkimiid.

Riikkačoahkkin dahje riikkastivra sáhtta nammadit **eará lávdegottiid**. Riikkačoahkkin dahje riikkastivra mearridit lávdegotti mandáhta.

NSR lea riikkaidgaskasaččat nugohčoduvvon NGO (Non-Governmental Organisation) ja lea Sámiráđi lahttu. NSR sádde áirasiid Sámekonferánsii mii lágiduvvo juohke njealját jagi, ja mii vállje Sámiráđi, mas NSRs leat guokte saji.

1.5 Báikkálaš searvvit

Báikkálaš searvit leat NSR vuodđu ja ”eaiggáduššet” NSR dakko bokte ahte miellahtut/báikkálaš searvvit jahkásaččat mearridit lihtu doaibmarámmaid ja vuoruhemiid riikkačoahkkimis.

Guovddáš NSR ii vástit juridihkalaččat báikkálaš servviid doaimmaid ovddas, mat leat organiserejuvvon **sierra juridihkalaš ovttadahkan** jos dain leat doaimmat mat dahket dán dárbbaslažžan. Báikkálaš servviin lea sierra ruhtadeapmi. Báikkálaš servviid njuolggadusain leat sihke **geatnegasvuodát** ja boares vieru mielde **vuogatvuodát**.

NSR báikkálaš searvvit mákset **jahkelahttoruđa** man sturrodat NSR riikkačoahkkin mearrida. Jahkelahttoruđa máksá mađe mielde galle miellahtu báikkálaš searvvis leat jahkemolsumis, ja ruđa máksá ovdal njukčamánu 1. beaivvi čuovvovaš jagis.

NSRs lea guovddáš **miellahttoregisttar** mas riegádanjahkii lea registrerejuvvon. Báikkálaš searvvit galget dárkkistit miellahttoregistttara dieđuid ovdal njukčamánu 1. beaivvi čuovvovaš jagi. NSR sihtá dađistaga fállát miellahttomávssu gáibideami, daidda servviide mat dan sihtet. Buot miellahtuid riegádanjagi galgá registreret, vai sáhtta dokumenteret galle nuoraidmiellahtu organisašuvnnas leat.

NSR oažžu doaibmadoarjaga Sámedikkis mađe mielde galle miellahtu rehkedoalldárkkisteaddji lea dohkkehan. Báikkálaš servviin lea njuolggadusaid olis geatnegasvuolta sáddet **dieđáhusa** mii čájeha galle miellahtu leat máksán, ovdal njukčamánu 1. beaivvi. Miellahttologu galgá

rehkedoalodárkkisteaddji dohkkehit ovdal golggotmánu 1. beaivvi, mii lea áigemearri ohat doaimmadoarjaga Sámedikkis.

Báikkálaš servviin lea **vuogatvuolta** vassis meari áirasiid sáddet riikkačoahkkimii mađe mielde galle miellahtu ledje 31.12 vássán jagi. Báikkálaš searvvit fertejit dieđihit **geat** leat nammaduvvon riikkačoahkkinnáirrasin buori áiggis. Miellahttologu dokumentašuvdna dahkko go sáddet dieđáhusa galle miellahtu leat. Ii leat njuolggadusain mearriduvvon ahte báikkálaš searvvit galget sáddet makkárge eará dieđuid.

Báikkálaš servviin lea vuogatvuolta oázžut mátkeruđaid mainna mákset riikkačoahkkinnáirasiid mátkegoluid oasi, riikkastivrra mearriduvvon meriid mielde.

Báikkálaš servviin lea boares vieru mielde vuogatvuolta loktet vaikko makkár ášši organisašuvnna guovddáš orgánaide. Báikkálaš searvvit sáhttet čállingotti bokte váldit oktavuoda riikkastivrrain, mii almmá dárbbasmeahttun ájahallama haga galgá addit dieđu riikkastivrra lahtuide. Bargolávdegoddi dahje riikkastivrra mearridit áššejođu. Čállingoddejođiheaddji sáhtta árvoštallat vástidit almmá stivrra meannudeami haga, ja refereret ášši vuosttaš čoahkkimis.

Ođđa báikkálaš searvvit dieđihit čálalaččat miellahttun ja ožžot ollislaš vuogatvuodaid go riikkastivrra lea dan mearridan. Dakkár báikkis mas ii leat báikkálaš searvi sáhttet oktonas olbmot searvat njuolggamiellahttun. Njuolggamiellahtut sáhttet searvat riikkačoahkkimii cealkin-vuogatvuodain, muhto NSR ii leat geatnegahtton máksit sin mátkegoluid.

Go dakkár báikkálaš searvvi fas álggaha, mii maŋemus jagiid ii leat leamaš doaimmas, de dieđiha čállingoddái searvvi álggaheami birra beavdegirjjiin mii dokumentere álggaheami.

1.6 Čállingoddi

Riikkastivrra galgá NSR njuolggadusaid 7. paragrafa olis ”organiseret dárbbaslaš čállingoddedoaimmaid, rehketdoallofievrrideami ja rehkedoalodárkkisteamii.”

Riikkastivrra mearridii 1990-logus álggahit **čállingotti** Guovdageidnui. Čállingoddi lea seammá sajis go SOL-čállingoddi. NSR čállingotti jođiha **čállingoddejođiheaddji**. SOL doaimma jođiha **studierektor**.

Virggi leat iešheanalis ovttagain, eai ge rapportere nubbi nubái. Doaimmat geavahit gal vissis **oktasaš ressursaid**.

Čállingottis lea maid NSR **arkiiva** mas leat NSR guovddáš doaimmaid arkiiva, ii ge báikkálaš servviid arkiiva.

1.6.1 Čállingotti bargit

Virgenamahus ”váldočáli” leamaš unnimustá 20 jagi. Riikkastivra dohkkeha virgenamahusa rievdamas. Odđas virgenamahus lea **čállingoddejodiheadji**, oaniduvvon ČJ.

NSR ja SOL geavahit seamma **bassi**, gii formálalaččat lea NSR barggus. Soames háve barggaha NSR **oanehisáigge bargoveaga** arkiivabargui, riikkačoahkkinbargui dahje eará. Dát bargit rapporterejit čállingoddejodiheadji.

NSR bálkáha soames háve **ráđđeaddiid** oktonas áššiin. Bargu lea dávjá politihkalaš bargu ja ráđđeaddit rapporterejit dávjjimustá riikkastivrii, jodiheadji dahje nubbejodiheadji bokte. Dan duohken mo ráđđeaddái alces heive, de oázžu juogo bálkká/honorára oanehisáiggebargin dahje konsuleantabálkká. Čállingoddejodiheadji dohkkeha ja ordne bálkká, muhto sáhtá maid šaddat searvat barggu sisdoalu ektui.

1.6.2 Kantuvrrat ja reaiddut

NSR láigu **kantuvrra** Guovdageainnus. Kantuvrrain fertejit leat govttolaš stohpogálvvut, čuovga, áibmomolsun, báhtarangeainnut ja eará maid HMS-mearrádusat ja dollajáddadanmearrádusat celket. Kantuvrrat galget maid heivet juvlastuollegeavaheddjiide ja dain galget leat galbbat sámegeilli. Kantuvrrain ii galgga idjadit, iige daid galgga eará láhkáige geavahit priváhta atnui.

NSR eaiggáduššá dahje láigu **kantuvra-, mángen-, telefuvdna ja dihtorraidduid maid čállingoddi geavaha ja** dat fertejit doahttalit organisašuvnna dárbbuid ja bargiid heivvolašvuoda gáibádusaid. Reaidduid ii galgga luoikkahit geasage eaige dat galgga geavahuvvot priváhta atnui.

Galgá čilget makkár reaiddut leat ja bidjat reaidočilgehusa jahkerekedoalu mielde. Reaidduid árvvu galgá rehkedoallolága mearradusaid mielde vuolidahttit. Čállingoddejodiheadji sáhtá vuolidahttojuvvon reaidduid vuovdit/bálkestit. Čállingoddejodiheadji evttoha BLii

ođđaoastimiid. Čállingoddejođiheaddji mearrida ieš oastimiid mat sohpet bušehtti ja leat vuollel 10.000 ruvnnu.

Nuoraidlávdegottis lea fápmudus, ovttas čállingoddejođiheddjiin, oastit reaidduid, nu guhká go dat sohpet jagi dohkkehuvvon bušehttarámmaide.

NSR sáhtta mátkedihtoriid luoikkahit lávdegottiide ja prošeavttaide dassáži go dat leat loahpahan bargguset dahje prošeakta lea geargan. Guktot dilálašvuodain leat reaiddut NSR eaiggáduššamat rehkedoalus. Čállingoddejođiheaddji sáhtta vuovdit/bálkestit vuolidahttojuvvon reaidduid.

1.7 Rehketdoallu ja rehkedoallogáibádus ja eará

NSR oastá rehketdoallofievrrideami ja rehkedoallogáibádus bálvalusaid dohkkehuvvon fitnodagain. Rehketdoallu fievrriduvvo rehketdoallogáibádus mearrádusaid mielde ja doarjjaaddi eiseválddiid rehketdoallofievrrideami/rehkedoallogáibádusaid mielde.

Riikkastivrii galgá addit ođasmahttojuvvon rehketdoalu unnimustá 4 geardde jagis. Riikkastivra galgá dohkkehit jahkereketdoalu ovdal go dat sáddejuvvo rehkedoallogáibádusaid.

Rehkedoallogáibádusaid galgá unnimustá leat autoriserejuvvon registrerejuvvon rehkedoallogáibádusaid. Rehkedoallogáibádusaid dieđáhus stivrra jahkereketdoalu birra biddjojuvvo dasto riikkačoahkkima ovdii. Jos ležžet dábálaš dieđáhusa spiehkasteamit, de galgá stivra kommenteret rehkedoallogáibádusaid dieđáhusa riikkačoahkkimis.

1.7.1 Bušehttabargu

Riikkačoahkkinn mearrida čuovvovaš jagi bušehta go riikkastivra lea dan evttohan. Riikkačoahkkima bušehta lea rámmabušehta, mas muhtun váldopoasttat lea čilgejuvvon. Áigodat- ja jahkereketdoalu galgá buohtastahttit dohkkehuvvon bušehtain.

Ruđalaš dilálašvuoddat sáhttet rievdat, ja sáhtta šaddat dárbu **rievdadit** bušehta. Ii leat mearriduvvon mo dát galgá dáhpáhuvvot, muhto boares vieru mielde de sáhtta riikkastivra sihke rievdadit bušehttarámma (millosepmosit gáržžidit) ja rievdadit poasttaid juogadeami.

Riikkastivra lea dávjjimustá bidjan BL háldui bearráigeahččat beaivválaš **bušehttagáibádus** ja dohkkehit bušehttaid siskkáldas sirdimiid.

1.7.2 Mátkeregulatiiva

NSR čuovvu stáhta mátkeregulatiivva go lea sáhka bargiid mátkkiin ja luohttámušolbmuid mátkkin, earret soames sierranasat mearriduvvon dilálašvuodain:

- Čoahkkinmátkki, orruma ja borramusa galgá vuos ja ovddimus máksit rehkega mielde go leat hálbimus NSRii.
- Bargiid ja stivralahtuid mátkkiin sáhttá máksit borramušruđa. Priváhta idjademiin geavaha vearroetáhta geasekeahces borramušmeriid.
- Dušše sierranaš dilálašvuodain sáhttá máksit ovdalgihtii. Berre geavahit kredittakoartta.

NSR lea geatnegahtton sáddet dieđuid buot luohttámušolbmuid ja bargiid bálkkáid/máksimiid birra. Das ii sáhte maŋgeláhkái spiehkastit.

1.7.3 Vuolláičállin ja prokura

Čállingoddejođiheaddjis lea riikkastivrra mearradusa bokte fápmudus dohkkehit buot NSR luohttámušolbmuid mátkerehkegiid ja oanehisáiggebargiid rehkegiid, maiddá lávdegoddelahitud rehkegiid, ja doaimmahit máksima rehketoallobirnodaga bálkkulistuid mielde. Jođiheaddji čállá vuollái čállingoddejođiheaddji mátkerehkegiid ja goluid máksimiid. Čállingoddejođiheaddji čállá vuollái buot eará rehkegiid mat bohtet ja áimmahussá beaivválaš bušeahtadárkkisteami.

Čállingoddejođiheaddjis lea riikkastivrra mearrádusa mielde maid fápmudus buot NSR bálkkokontiid geavahit doaimma dárbbuid ektui.

Čállingoddejođiheaddji ii sáhte maŋgeláhkái, iige goassege, máksit alces dahje lagaš fulkkiide ruđa mii ii leat fásta bálka/ruhtadeapmi almmá bajibučča čálalaš fápmudusa haga. Fápmudus galgá čuovvut rehkeoalu mielde mielddusin.

1.8 Arkiiva

NSR arkiivvas leat fysalaš ja digitála báhpirat jagis 1968 gitta otná beaivvi rádjái. Arkiivamateriálat leat eanas NSR guovddáš doaimmain. Ii leat áshuvvon sierranas arkiivabálvalus báikkálaš servviide, vaikko mánga báikkálaš searvvi mearrádusain čuožžu ahte sin arkiivvat galget NSRii jos searvi heaittihuvvo.

NSR fysalaš arkiiva ii sáhte leat stuoris danne go dasa ii leat sadji. Čállingoddejođiheaddji čađat mearrida man muddui dokumeanta lea **arkiverenveara** vai ii, **sierra njuolggadusaid** olis (mat eai leat ráhkaduvvon).

Arkiiva galgá eanas gokčat NSR iežas reivviid ja dokumeanttaid mat addet buori ja rievttis historjjálaš gova das makkár doaimmat leamaš riikkastivrras, nuoraidlávdegottis, válgalávdegottis ja čállingottis. SOLs lea sierra arkiiva.

NSR čuovvu iežas ráhkadan **arkiivačoavdaga**. Fysalaš arkiivamateriála galgá vurkkodit arkiivaskábiin dahje vurkkodandoasain. Guktot vurkkodanvugiin galgá čielgasit merket arkiivačoavdagiin, ja vurkkodanlanjat galget leat dohkálaččat go lea sáhka lávttas, temperaruvrras ja čuovggas ja lanjat galget leat sihkkarastojuvvon čáhce- ja buollinbillistemiid vuostá.

Digitála arkiivvas leat fiillat maid NSR luohttamušolbmot ja bargit leat ráhkadan. Fiillaid galgá vurkkodit govttolaš vuogi mielde ja unnimustá guokte vurkkodanmediain.

Čállingoddejođiheaddji sáhtta šiehtadallat Sámi Árkiivvain ja arkiivamateriálaid addit dohko jos intekserengáibádusat leat ollášuvvon. Ovdal go materiálaid addá, de galgá dokumenteret digitaliserema ja ordnet ohcanláhkái. NSR galgá sáhttit beassat digitála arkivii. Riikkastivra dahká addinmearrádusa.

1.9 NSR neahttasiiddut

NSR neahttasiiddut www.nsr.no galget gokčat NSR báikkálaš servviid, miellahtuid ja luohttamušolbmuid diehtodárbbu ja olgguldasat juohkit dieđuid mediai ja álbmogii muđui.

Buot čállosat mat almmuhuvvojit NSR ovdasiidduin leat čállingoddejođiheaddji/NSR riikkastivrra ovddasvástádus ja čállingoddejođiheaddji vällje maid galgá almmuhit. Doaimmaheaddji mearrádusa sáhtta váidalit riikkastivrii. Váidalusa sádde NSR jođiheaddjai gii bidjá váidalusa riikkastivrra ovdii.

Sámedigejoavku, báikkálaš searvvit ja nuoraidlávdegoddi galget ieža beassat bidjat dieđuid iežaset báikkiide/neahttasiidduide. Sii sáhttet maid sihtat dieđuid almmuhuvvot ovdasiidui. Iežaset siidduin lea buohkain alldiineaset ovddasvástádus das mii almmuhuvvo. Čállingoddejođiheaddji sáhtta sihkkut áššiid maid ii leat dohkálaš ovdanbuktit nehtas.

Čállingoddejođiheaddji/siiddodoaimmaheaddji sáhtta, nu go neahttsiidduin leage čilgejuvvon, dieđikeahtta geasage dakkavide sihkkut guossegirji ja digáštallansiidduid čállosiid main leat ovttaskas olbmo ciellamat, báikkálaš searvvi, luohhtamušolbmo, eará joavkku dahje politihkalaš vuostálasti ciellamat, dahje mat leat ovdanbuktimin rasisttalaš oainnuid, nissonvealaheami dahje eará.

Čállingoddejođiheaddji/doaimmaheaddji sáhtta neahttsiiddu hámi rievdadit ovttasráđiid siiddu doaimmaheddjiin. BL/riikkastivra galga dohkkehit rievadásaid mat mielddisbuktet ruđalaš guoluid.

NSR láigu neahttsiiddu serversaji olggobealde fáluheddjiin ja máksá jahkásaččat serverláiggu ja vel neahttsiidduid hálddašeami ja ođasmahttima serverprográmmaid láiggu.

1.10 Samenet

NSRs lea sierra digáštallanjoavku Same Neahtas www.same.net. Čállingoddejođiheaddji mearrida galle vuollásaš joavkku NSR dárbbáša.

NSR váldojoavkku ja vuollásaš joavkkuid moderáhtor lea čállingoddejođiheaddji dahje son gean čállingoddejođiheaddji vällje. Moderáhtor sáhtta sihkkut čállosiid mat eai soaba NSR neahttsiiddu/digáštallanjoavkkuid njuolggadusaide.

NSR miellahtuide galga mitaluvvot daid siskkáldas digáštallanjoavkkuid birra mat NSRs leat Same Neahtas.

2 NSR RIIKKASTIVRRA ja BARGOLÁVDEGOTTI STIVRENINSTRUKSA

2.1 Riikkastivrra lahtut

2.1.1 Lahtuid välljen

Riikkačoahkkkin vällje riikkastivrra NSR njuolggadusaid 6.3 paragrafa olis ja stivrras leat jodiheaddji, guokte nubbejodiheaddji ja golbma stivralahtu. Stivralahtuid álgín lea čilgejuvvon 7. paragrafas. Bargolávdegottis (BL) leat jodiheaddji ja 2 nubbejodiheaddji 8. paragrafa olis.

2.1.2 Heaitin

Riikkastivralahttu dahje sadjásaš lahttu sáhtta heaitit ovdal go su doaimmanáigi nohká, jos heaitimii leat sierranas sivat. Riikkastivrrii galgá, jos vejolaš, addit heivolaš dieđu ovdalgihtii. Heaitin sáhtta maid leat áigeguovdil NSR njuolggadusaid 12. paragrafa olis. Heaitima galgá mitalit báikkálaš servviide almmá dárbbasmeahttun ájahallama haga.

2.1.3 Lassiválggat

Jos riikkastivralahttu heaitá doaimmas ovdal go su doaimmanáigi nohká (heaitima, buozalmasvuoda, jápmima dahje eará sivaide geažil), de riikkastivrra addá su sadjásaš lahttui ollislaš vuoigatvuodaid. Jodiheaddjis ja guovtti nubbejodiheaddjis eai leat sadjásaš lahtut, ja posišuvdna lea dasto guoros gitta dassáži go boahttevaš riikkačoahkkkin lea välljen ođđa lahtu. Riikkastivrra sáhtta konstitueret bargolávdegotti ođđa lahtu.

Jos riikkastivrras ii leat mearrideaddji váldi (eambo go bealli riikkastivralahtuin doaimmas) de galgá gohččojuvvot lassi riikkačoahkkimii mii vällje ođđa riikkastivrra.

2.2 Riikkastivrra bargu ja áššemeannudeapmi

2.2.1 Riikkastivrra barggut

Riikkastivrra lea NSR bajimus orgána riikkačoahkkimiid gaskkas. Riikkastivrra galgá NSR njuolggadusaid 7. paragrafa olis:

- jodihit NSR doaimma riikkačoahkkimiid gaskkas doaimmaplána, riikkačoahkkima eará mearrádusaid ja bušeahta mielde.

- ovddastit ja buktit cealkámušaid NSR bealis,
- doaimmahit ovttasbarggu NSR sámediggejoavkkuin
- NSR riikkastivra sáhtta fápmudit olbmuid geat vuhtii váldet NSR eaiggátberoštumiid.
- organiseret dárbbášlaš čállingoddedeoaimmaid, maiddái rehketdoallofievrreideami ja rehkedoallogdárkkisteami.

Riikkastivrra miellahtut galget oskkáldasat doaimmahit stivralahttovuođaset lihtu beroštumiid mielde ja bearráigeahččat doaimma govttolaš organiserema. Riikkastivra sáhtta mearridit doaimma njuolggadusaid jos dat eai leat čilgejuvvon NSR njuolggadusain. Riikkastivra sáhtta maid evttohit NSR njuolggadusaid rievdademiid 21. paragrafa olis.

Riikkačoahkkima bušehttemearrádus lea rámmabušeahhta. Riikkačoahkkin sáhtta bajit rámma rievdadit go dasa bidjá buori ákkaid ja sáhtta sirdit ruđaid bušehtta-poasttas nubbái, earret luohtamušolbmuid honoráraid maid riikkačoahkkin mearrida.

Riikkastivra galgá čuovvut mielde lihtu ruđalaš dilálašvuoda, ja lea geatnegahtton bearráigeahččat ahte lihtu doaimma, rehketdoallu ja opmodathivvodaga hálldašeapmi lea govttolaččat dárkkistuvvon. Riikkastivra hálldaša lihtu eaiggáduššamiid ja reaidaruđaid. Paragrafa 17 olis sáhtta NSR oassálastit oasusfitnodagain ja vuodustusain go dat leat ulbmillaš. Riikkastivra mearrida dákkár searvama ja geassádeami. Riikkastivra sáhtta bidjat bargolávdegotti duohkái dahkat juohkebeaivválaš mearrádusaid mat gullet opmodathivvodaga hálldašeapmái ja generálačoahkkimiid oassálastimiidda.

Riikkastivra lea válgajagis riikkadási válgastivra NSR njuolggadusaid 14. paragrafa olis.

Riikkastivra galgá earret eará meannudit ja mearridit dáid áššid:

- Riikkastivra galgá meannudit áššiid mat leat njuolggadusaid, riikkačoahkkima mearrádusaid ja dán instruvssa mielde.
- Buktit cealkámušaid NSR bealis dakkár áššiin mat leat prinsihpalaččat dehálaččat/hui dehálaččat.
- Šiehtadit ovttasbarggu NSR sámediggejoavkkuin.
- Cegget NSR lávdegottiid, nammadit olbmuid, mearridit mandáhta ja lávdegoddeberggu áigemeari.
- Virgádit čállingoddejođiheaddji jahkevirgái ja vejolaččat čađahit eretcealkima.

- Mearridit NSR miellahttologu, mii lea doaibmaruhtaohcamuša vuoddu.
- Dohkkehit daid prošeavttaid rámmaid, maid NSR čadaha okto dahje ovttas eará organisašuvnnaiguin dahje eiseválddiiguin.
- Riikkastivra galgá meannudit áššiid mat leat viidáseappot go bargolávdegotti gealbu, erenoamáš áššit dahje stuora investeremat, loanaid váldin ja eará.
- Addit lihtu bankkonti prokura vuolláičállinvuoigatvuoda.
- Sihkkarastit nealjadasjagi rehketdoalloraporttaid dohkkeheami ja lihtu ruđalaš dilálašvuoda ja govttolaš iežaskapitála.
- Oadjebasat hálldašit opmodathivvodaga, bidjat lihtu reaidaruđa foanddaide ja eará, oasusfitnodagaide searvan dahje guođđin, vuodustusaide searvan ja eará.
- Ráhkadit jahkereketdoalu ja jahkedieđáhusa.
- Govttolaččat organiseret ja dárkkistit lihtu doaimma.
- Plánet ja čadahit sámediggeválggaid njuolggadusaid, válganjuolggadusaid ja riikkačoahkkima ja riikkastivrra mearrádusaid mielde.

2.2.2 Bargolávdegotti barggut

Riikkastivrra fápmudusaid mielde sáhtta bargolávdegoddi meannudit ja mearridit ná:

- Buktit cealkámušaid NSR bealis buot áššiin, go ii leat áigi, iige ávkkálaš bidjat ášši riikkastivrra ovdii.
- Váljjet olbmuid geat ovddastit NSR čoahkkimiin, konferánsain, generálačoahkkimiin ja eará fitnodatčoahkkimiin, go ii leat áigi, iige ávkkálaš bidjat ášši riikkastivrra ovdii.
- Nammadit NSR olbmuid dahje evttohit NSR olbmuid lávdegottiide dahje eará go ii leat áigi, iige ávkkálaš bidjat ášši riikkastivrra ovdii.
- Ettohit čállingoddejođiheadji virgáibidjama, bálkká, ja eretcealkima.
- Čuovvut mielde mat lea beaivválaš doaimma detáljabušehtta ja ruhtadanplánat.
- Fuolahit dábálaš doaibmadoarjjaohcamušaid ja riikkastivradohkkehuvvon prošeavttaid ohcamušaid.
- Fuolahit bálvalusfáluheadjiid šiehtadusaid go dat leat stuorit go bušehtas..
- Dohkkehit kantuvra- ja gulahallanrusttegiid oastimiid mat leat mearriduvvon bušehta olggobealde.

2.2.3 Jodiheaddji barggut

Njuolggadusaid 7. paragrafa olis galgá jodiheaddji gohččut riikkastivračoahkkimiidda ja jodihit čoahkkimiid. Go jodiheaddji ii sáhte jodihit čoahkkima, de galgá organisatuvrralaš nubbejodiheaddji jodihit čoahkkima. Jodiheaddji lea maid bargolávdegotti jodiheaddji. Jodiheaddji fápmudusat bohtet riikkačoahkkimis ja son lea maid riikkastivrra ja bargolávdegottis kollegian. Riikkastivrra ja/dahje bargolávdegotti fápmudusa mielde sáhtta jodiheaddji:

- Buktit cealkámuša NSR bealis buot áššiin, go ii leat áigi, iige ávkkálaš bidjat ášši riikkastivrra dahje bargolávdegotti ovdii.
- Ovddastit NSR buot oktavuodain, go riikkastivra dahje bargolávdegoddi eai leat mearridan eará.
- Vuolláičállit buot siehtadusaid riikkastivrra vuolláičállin- ja prokuranjuolggadusaid mielde.
- Vuolláičállit reivviid, čoahkkingohččumiid, preassadieđáhusaid NSR bealis, okto ja/dahje ovttaš čállingoddejođiheddjiin.
- Ovttaš čállingotti jođiheddjiin čuovvut mielde mat reivvet leat bohtán organisašuvdnii ja jorunálii čállojuvvon.
- Bidjat áššelisttu evttohusa riikkastivrra čoahkkimiidda ja bargolávdegoddečoahkkimiidda ovttaš čállingoddejođiheddjiin.
- Veahkin ráhkadit áššečilgehusa ja mearrádusevttohusa ovttaš čállingoddejođiheddjiin.
- Mearridit galgá go ášši meannuduvvot čoahkkimis vai eará sajis.
- Jodihit riikkastivračoahkkimiid ja bargolávdegoddečoahkkimiid.
- Bearráigeahččat čállingoddejođiheddji ja lihtu beaivválaš doaimma muđui.
- Vuolláičállit čállingoddejođiheddji mátkerehkegiid ja refušuvdnagáibádusaid.

2.3 Riikkastivrra áššemeannudeapmi

Riikkastivra galgá meannudit áššiid ja mearridit áššiid dábálaš čoahkkimiin, jos jodiheaddji ii gávnnat ahte ášši meannuduvvo telefunčoahkkimis, bidjá ášši stivralahtuid ovdii epoastta bokte dahje áigu eará govttolaš vuogi mielde meannudit ášši.

Jahkerehketdoalu ja jahkedieđáhusa galgá álo meannudit čoahkkimis, maŋumustá 3 mánu maŋŋá go rehketdoallojahki lea nohkan.

Jodiheaddji galgá bearráigeahččat ahte stivralahtut – mađe mielde lea vejolaš - sáhttet oassálastit oktasaš meannudeamis, dain áššiin mat meannuduvvojit eará sajis go dábálaš čoahkkimis.

Jodiheaddji jodiha stivraneannudeami. Jos jodiheaddji ii oassálastte, de galgá organisatuvrralaš nubbejodiheaddji jodihit stivraneannudeami. Jos ii songe oassálastte, de sáhtá riikkastivra mearridit ahte politihkalaš nubbejodiheaddji jodiha čoahkkimiid.

Jos stivralahttu dieđiha ahte son ii sáhte boahtit, de galgá váljjejuvvon sadjásaš lahttu gohččojuvvot čoahkkimii.

Jodiheaddji galgá bearrágeahččat ahte áigeguovdilis áššit mat gullet riikkastivrra vuollái meannuduvvojit. Juohke stivralahttu sáhtá gáibidit ahte riikkastivra meannuda vassis áššiid.

Čállingoddejodiheaddji rahkkanahttá áššiid riikkastivrii ovttas jodihedjiiin. Ášši galgá álo ráhkkanahittojuvvot ja biddjojuvvot ovdan dakkár vuogi mielde ahte riikkastivrras lea doarvái mearridanvuodđu.

Čállingoddejodiheaddjis lea vuoigatvuohta ja geatnagasvuohta oassálastit riikkastivrra meannudeamis ja sus lea cealkinvuoigatvuohta, jos riikkastivra ii leat mearridan eará juste dan áššis. Sus ii leat jienastanvuoigatvuohta.

2.4 Čoahkkinplána ja stivračoahkkimiid gohččun

Riikkastivra berre juohke jagi ovdal oddajagimánu 31. beaivvi mearridit dábálaš stivračoahkkimiid čoahkkinplána.

Jos sierranas dilálašvuođa mielde ii berre leat nuppeláhkái, de galgá gohččut stivračoahkkimiidda čálalaččat ja áššebáhpirat galget leat riikkastivralahtuin mañimustá 5 beaivvi ovdal čoahkkima.

Dohkkehuvvon čoahkkingohččun lea juogo epoasta, reive sohppojuvvon epoastačujuhussii dahje reive sohppojuvvon poastačujuhussii. Čállingoddejodiheaddji fuolaha čujuhuslisttu, muhto stivralahtut leat geatnegahtton muitalit čujuhusrievdamiid čállingoddejodiheaddjái, almmá dárbbasmeahttun ájahallama haga.

2.5 Mearridanváldi

Riikkastivrras lea mearridanváldi go eambbo go bealli lahtuin (5 lahtu 9 lahtus) leat čoahkkimis ja buot stivralahtut mađe mielde lea vejolaš leat ožžon dieđu ja vejolašvuoda oassálastit čoahkkimis ja ožžon čálalaš čoahkkingohččuma epoastta dahje reivve bokte sohppojuvvon čujuhussii.

2.6 Stivralahtu bealalašvuolta

Stivralahttu dahje čállingoddejođiheaddji ii sáhte searvat ášši meannudeapmái dahje mearrideapmái jos lea gažaldat mii sierranasat guoská sutnje alddis dahje su lagamuččaide dainna lágiin ahte sus leat peršuvnnalaš dahje ruđalaš sierraberoštumit áššis.

2.7 Dábálaš eanetlogugáibadus

Riikkastivramearrádus galgá leat eanetlogumearrádus daid stivralahtuid gaskkas geat oassálastejit ášši meannudeamis ja jienasteamis. Jos leat ovttá mađe ollu jienat, de gusto dat maid jođiheaddji jienasta.

2.8 Mearrádusšlájat

Čuovvovaš mearrádusšlájat leat riikkastivrra váldonjuolggadus:

- a) Diehtoášši (refáhhta) lea ášši mas lea sáhka gulahallamis, diehtujuohkimis, dábálaš doaimmas, dárkkisteamis ja eará.
- b) Mearrádus dahkko áššiin mas ferte dahkat mearrádusa ja maid riikkastivrra gealbu sáhhtá mearridit.
- c) Mearrádusevttohus ráhkaduvvo áššiin maid riikkačoahkkin galgá mearridit.

2.9 Beavdegirji

Stivrameannudeamis galgá čállojuvvot beavdegirji. Beavdegirjii galget leat unnumustá dát dieđut:

- a) Áigi goas ja báiki gos stivračoahkkin dahje eará meannudanvuohki dáhpáhuvai (telefončoahkkin ja eará).
- b) Stivralahtut geat ledje stivračoahkkimis ja geat eai lean.
- c) Makkár áššebáhpiriid riikkastivra lea ožžon ja gii ášši lea čilgen.
- d) Riikkastivrra mearráduusat.
- e) Jos mearráduš ii leat ovttajienalaš, de galgá čállit gii lea jienastan mielde ja gii lea jienastan vuostá.
- f) Stivralahttu gii ii mieđit mearrádussii, sáhtta gáibidit iežas oainnu čállojuvot beavdegirjái. Beavdegirjji lasáhus lea lahtu vejolašvuolta čilget manne jienasta nu go jienasta.

Beavdegirjji galgaba vuolláičállit čoahkkinjoddiheaddji ja beavdegirjji čáli, dábálaččat joddiheaddji ja/dahje čállingoddejoddiheaddji. Jos beavdegirjji ii čále ja dohkket stivračoahkkimis, de galgá beavdegirjji sáddet riikkastivrra lahtuide ovdal 5 bargobeavivi maŋŋá čoahkkima. Beavdegirjji dohkkeha dasto formálalaččat boahte stivračoahkkimis.

Jos eará ii leat mearriduvvon, de sáhtta beavdegirjji almmuhit seammás go dan lea sádden stivralahtuide dohkkejupmái. Galgá boahtit ovdan ahte beavdegirjji dohkkehuvvo formálalaččat boahte čoahkkimis. Dohkkehuvvon beavdegirjjiid galgá álo almmuhit, earret dalle go leat dakkár áššit mat eai galgga almmolašvuhtii.

Riikkastivrra beavdegirjjiid galget leat neahtas vai dát daid besset lohkat; báikkálaš searvvit, biirestivrrat, NSR sámediggeáirasat, nuoraidlávdegoddi ja SOL. Geavatlaččat lea nu ahte bidjá beavdegirjji nehttii ja sáhtta sáddet epoastta listui maid čállingoddejoddiheaddji fuolaha.

Paragrafa 19 olis ii dárbbas almmuhit beavdegirjji jos lea dakkár ášši mii sáhtta leat NSRii vahágin, ovdamearkka dihte válgga oktavuodas. Riikkastivra mearrida jos beavdegirjji ii galgga ii beallemuddui, ii ge ollásit almmuhit. Beavdegirjji leat áššečilgehusat, mearráduusat ja vejolaš beavdegirjelasáhusat.

2.10 Stivrra dokumeanttat

Buot dokumeanttat mat seddejuvvojit dahje ráhkaduvvojit riikkastivrii ja dieđut maid riikkastivra oažžu, leat almmolaš dieđut jos riikkastivra ii leat mearridan eará.

Jodiheaddji sáhtta čálistit ja evttohit buot stivradokumeanttaid ja dieđuid ahte dat eai galgga almmolašvuhtii. Dokumeanttat dasto eai leat almmolaččat ovdal go riikkastivra lea mearridan dan.

Čállingoddejođiheaddji fuolaha lihtu govttolaš arkiverema ja vurkkoda buot čoahkkingohččumiid ja dokumeanttaid maid lea sádden stivralahtuide dahje sádden stivrameannudeami oktavuodas, vai manjit áigái lea álki dárkkistit ahte ášši lea mearriduvvon buori áššemeannudeami ja buori mearridanvuoddu vuodul.

Stivralahtut besset arkivii ja sis lea vuoigatvuohta oažžut mángosiid go daid jerret čállingoddejođiheaddjis.

2.11 Dieđut riikkastivrra barggu birra

Olggaldas ja siskkáldas dieđut riikkastivrra bargguid, áššiid ja áššemeannudeami birra galget váldonjuolggadussan addojuvvot bargolávdegotti miellahtuide, jos riikkastivra dahje bargolávdegoddi eai mearrit ahte čállingoddejođiheaddji dahje eará olmmoš galgá fápmuduvvot addit dakkár dieđuid.

Dábálaš áššiid birra sáhtta čállingoddejođiheaddji muitalit lahtuide ja almmolašvuhtii.

3 EARÁ MEARRÁDUSAT

3.1 Buhtádusovddasvástádus

Stivralahtut ja čállingoddejojdiheaddji dovdet daid ovddasvástádusaid maid stivraluohttámušdoaimba ja virgi mielddisbuktet ja dihtet ahte sii sáhttet šaddat buhtádusa máksit lihtui, lihtu miellahtuide ja /dahje goalmát olbmui jos bargguset čađahettiin iešmielalaččat leat dagahan táhpa.

3.2 Ođđa stivralahtut ja eará

Ođđa stivralahtut ja čállingoddejojdiheaddji galget oahpásmuvvat dálá stivrainstruksii.

3.3 Mearrádus ja rievdan

Riikkastivra sáhtta mearridit stivrainstruvssa rievdadeami. Riikkastivra sáhtta maid mearridit spiehkastit stivrainstruvssas ovttaskas áššiin, muhto de galga dan čilget ja ákkastallat manne.